

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפלכה באגפך ובסולת פלאו

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהא בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' ברוך מרדכי בן הינדא זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה, מרת יעל עליה בת מוזל ע"ה

גליון מס' 763

פרשת מי תצא

י"א אלול התשפ"ד

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

יציאת מצרים

סיפר מרן על חזרתו לארץ מגלותו במצרים: "הייתי הולך למשרד החוץ להסדיר את הדרכון, הדרכון שלי היה פלישתינאי בריטי, זה היה בזמן הבריטים כשנסעתי, אך הממשלה שם היו רשעים, לא רצו לתת לי לחזור לפה, היו עושים עלילות ברשע. היה זמן המלחמה אז, כבר הייתי שם שנתיים וחצי, אבל בכל זאת לא רצו לתת לי לחזור לא", עשו כל פעם קטרוגים קטרוגים. לכן כמה חודשים נשארתי בלי פרנסה.

עד שבא אחד, שמו ליאון גבאי עליו השלום, היה קורא בכף היד ואומר כל הסודות, עבר והוה ועתידי, הכל. הוא ראה אותי שאני מצטער, אמר לי למה אתה מצטער? אמרתי לו, לא נותנים לי ליסוע, מצערים אותי. אמר, אני אבוא איתך.

באנו למשרד, היה שם איזה פקיד ערבי גוי, אמר לו ליאון, "אולי תביא לי את היד שלך, אני רוצה לראות מה שיש לך. התחיל לספר לו, "אתמול הסתכסכת עם אשתך, ואתה כל הלילה ישבת ובכית", הכל היה נכון. אמר לו, "התקנה שלך, תראה איך היא תחזור אליך, אין לך מה לפחד..."

התחיל לספר לו דברים כאלה, והכל היה נכון, היה מכיר בדברים האלה. בסוף, אותו פקיד אמר לו, מה אתה רוצה אדוני? אמר לו, אני רוצה שתלך ותביא דרכון לחכם הזה, את הויזה, הוא רוצה ליסוע חזרה הביתה.

תכף קם הוא בעצמו, התפעל מחכמתו של ליאון גבאי, הלך הסתובב, החתים פה ושם, סידר כל הדברים, ואחרי יומיים נסעתי לארץ ישראל ב"ה.

כשבאנו לעלות, היה אחד גוי כמו עבד שלנו, סידר את כל הארגזים שלנו.

היינו צריכים לצאת מאלכסנדריה באניה, ר' מעתוק דאבי ע"ה, תחשב לו לזכות בעולם העליון, בא גם הוא לעזור לנו.

הגענו לנמל של אלכסנדריה ובאו הצנזורה רצו לבדוק, בא אחד אמר להם, "מה אתם עושים פה? זה חכם זה, הדא חכם, תעזבו אותו!" תיכף ומיד על המקום נתנו הוראה, סגרו את עיניהם, לקחו את כל מה שיש לנו, ובעיקר הספרים, הכניסו הכל לאניה וב"ה ניצלנו. שום דבר לא עשו, לא פתחו ולא נגעו בשום דבר".

עכ"ל הטהור

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

על ימין שהוא שמאל

שח הגר"י גלינסקי זצ"ל: בא אלי אדם, כולו נסער: מהו שנצטוונו "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים ז, יא), אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין (רש"י). מה פתאום! אני יודע שזה ימין וזה שמאל - ואלף חכמים לא יוכלו לשנות זאת! האם התורה מצוה שאעשה שקר בנפשי, ואנהג שלא כפי האמת?

הרגעתי אותו: תנוח דעתך. התורה אמת היא, ואינה דורשת חלילה לחרוג מן האמת! אז מה כתוב כאן? - זהו, תן להסביר. שים לב: לא כתוב כאן אפילו יאמרו לך על מערב שהוא מזרח, ועל יום שהוא לילה. כי המזרח תמיד מזרח, והמערב תמיד מערב. היום יום, והלילה לילה. אבל כשהרב בא ואומר ללכת לימין, ומצביע לצפון. עומד אדם מולו, הולך לימינו שלו, לדרום. אומר לו הרב: לא לכך התכוונתי, עליך לפנות לצפון, כפי שהוריתי. והוא מתעקש: הרב אמר לימין, והדרום לימיני. או אז משיב לו הרב: הדרום לימינך משום שאתה עומד הפוך, מולי. תעמוד כמוני, והצפון יהיה לימינך! ומובן שזה משל.

מדוע אין מבינים את החכמים, מדוע פועלים בנגוד לדעתם, ומדוע מביעים דעות הפוכות ומותחים עליהם ביקורת - הכל נובע מהעובדה שעומדים מולם ונגדם, במקום לעמוד איתם ולכיוונם...

עד היכן? אספר - פעם פגשתי ברבי שלום שבדרון זצ"ל. אמר לי: בוא ושמע קטע גמרא. שנינו (שבועות ו ע"ב) שרבה בקש להדגים משהו במשל. אמר: משל למה הדבר דומה, לשבור מלכא [מלך פרס] וקיסר [רומי] - שאלו רב פפא: מי מהם חשוב יותר?

אמר לו: וכי שוכן יערות אתה, שאינך יודע? הלא הכתוב אומר (דניאל ז, כג) ותאכל כל ארעא, ותדושנה ותדקנה". אמר רבי יוחנן זו רומי הרשעה, שטבעה יוצא בכל העולם כולו!

וכתב רש"י, שרב פפא שאל כן משום שרבה הקדים את שבור מלכא לקיסר רומי. ורבה עשה כן מיראה, מפני שהיה תחתיו במלכותו, ונקנס על ידו (חגיגה ה ע"ב), [ובקש לצערו (תענית כד ע"ב)]. ושני דברים למדנו. ראשית. שידוע היה לכל מי שאינו שוכן יערות שמלכות רומי טבעה יוצא בכל העולם. אבל ברגע שרבה הזכיר את שבור מלכא ואשון, נחרד רב פפא: אולי עומד אני 'הפוך', וחייב לישר עצמי כראיית רבי! ועוד, שגם דברים הידועים לכל, אינם בהכרח נכונים. מתי יודעים שאכן כן הוא, כשיש פסוק בנדון!

[ובענין זה, יש להתפעל ממבטם, שהיה כל כולו תורה שאמרו (ברכות מ ע"א) שאין לך דבר שמביא לילה על האדם אלא יין, שנאמר: "וישת מן היין וישכר" (בראשית ט, כא) - ומה צריך ראייה מנה, האם לא היו שכורים בדרום!

אבל שם, יש פסוק! ואמרו (יומא כט ע"א), מנין שאור החמה מפציע לכל עבר שנאמר: "למנצח על אילת השחר" (תהלים כב, א), מה אילה זו קרניה מפצילות אף שחר זה מפציע לכאן ולכאן. עיינינו הרואות שכן הוא. אבל המציאות נקבעת, כשיש פסוק!

כך הביאו (בתענית ג ע"א) פסוק שאין הטל נעצר לעולם והביאו (תענית יח ע"א) מהפסוק שאין הרוחות נעצרות. אמנם אלו תופעות טבע ידועות ומוכרות. אבל רק אם יש פסוק נדע שאכן חוק טבע הוא!

עד שמצינו (רש"י בראשית יח, ה. ובראשית רבה מח, יא) שהביא פסוקים מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים שהלחם סועד את הלב! מי אינו יודע, מי אינו חש! אבל המציאות נקבעת, אם יש פסוק!

וידוע, שפעם כתב ה"חלקת יואב" זצ"ל חידוש בהלכות שבת (או"ח סימן י) ושגרו לרבו ה"אבני נזר" זצ"ל, שדחהו ("אבני נזר" או"ח סימן נח). כשבא להקביל פני רבו, אמר לו: "נו?!!" לחכימא די ברמיזה, ענהו: "הריני מקבל דעתו של הרבי". נשאל: "ומה אתה חושב בלבך?" ענה: "בלבי אני סבור שהצדק אתי". קם ה"אבני נזר", נרעש ונרגש, וקרא: "וכי זה קרוי מורא רב כמורא שמים (אבות פ"ד מ"ב)?!" אם הרב אומר הפוך חייב אתה להתיישר לפיו. ולא לחשוב שהוא טועה אבל אתה מבליג...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"והיה מחנך קדוש"

מרגלא בפומיה דהמקובל הצדיק רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל, שמקור הקדושה הוא בעיניים, ורמז לכך בפסוק בבראשית (ח, כא): "אֵינָהּ הַקִּדְשָׁה הִוא בְּעֵינַיִם" – היכן הקדושה נמצאת? בעיניים, שאדם שומר עליהן מראות רע.

אדם שאינו שומר על עיניו ונזהר מפני ראיות אסורות – גם אם מקפיד הוא על קוצו של יו"ד, לא יוכל לחוש את קדושת המצוה ולא יגיע לידי דבקות בה'.

השמירה על טוהר העיניים היא אחד היסודות החשובים בדרך העלייה והקדושה.

לפני כמאה וחמישים שנה חי בירושלים רבי יעקב בהר"ן – אב"ד העדה האשכנזית. פעם נזקק רבי יעקב לנסוע לעיר אחרת, ואחיו, רבי נחום, שהיה צדיק מפורסם, ביקש ממנו לחפש את רבי יעקב הזגג המתגורר באותו מקום ולומר לו דבר מסוים בענייני קבלה.

רבי יעקב בהר"ן יצא לדרכו והגיע למחוז חפצו. הוא התקבל בכבוד גדול, כראוי לאב בית הדין בירושלים, ומיד ביקש מאנשי הקהילה שיראו לו היכן גר רבי יעקב הזגג.

"מחר בוודאי יגיע הזגג לתפילה, והרב יוכל לפגוש בו בבית הכנסת", אמרו לו האנשים, והוא קיבל את הצעתם.

למחרת, מיד בסיום התפילה, חיפש הרב בהר"ן את הזגג. "זהו היהודי שישב ליד התנור", אמרו לו המתפללים.

הרב הבין כי בוודאי לא מדובר ביהודי פשוט וכי הזגג אינו אלא אחד מל"ו צדיקים אשר מסתיר עצמו תחת מעטה הזגגות, ניגש לאותו יהודי, ואמר לו את הדברים שמסר לו אחיו רבי נחום. בדרך אגב נציין כי רבי נחום בהר"ן ורבי יעקב הזגג מעולם לא ראו זה את זה, אך נשמותיהם היו קשורות זו בזו.

מששמע הזגג את הדברים, הבין כי סודו התגלה לרב, וביקש לצאת משם במהירות, אך הרב בהר"ן הפציר בו להתעכב מעט ולענות לו על שאלתו: כיצד הגיע לדרגת קדושה כזו, עד שזכה להיות אחד מל"ו צדיקים שבדור?

ענה לו הזגג: "על שלושה דברים צריך אדם לשמור כדי להגיע לדרגת קדושה עליונה: על עיניו, על מוחו ועל פיו".

מי שזוכה לשמור על טהרת העין, המחשבה והפה, זוכה להיות כלי ראוי לקדושה.

ועוד ראוי לדעת, כי העיניים עלולות להזיק ולמנוע מהאדם שפע שאמור להגיע אליו. אותן הסתכלויות בלתי ראויות והרהורים אסורים, מנקבים את כלי הקיבול הרוחני של האדם ומעבירות את השפע לסטרא אחרא, רח"ל.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"לא תתעב אדמי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו" (כג, ח).

בגמרא מסכת ברכות (דף סג עמוד ב) מובא: פתח רבי יוסי בכבוד אכסניא ודרש: לא תתעב אדמי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו, והלא דברים קל וחומר: ומה מצריים, שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן – כך, המארח תלמיד חכם בתוך ביתו, ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו – על אחת כמה וכמה!

פעם אחת הגיע לארץ תלמיד חכם צעיר שהיה חולה במחלת השחפת. באותם ימים היתה זו מחלה מדבקת ומסוכנת ולא נמצא אף אחד שהסכים לארח את החולה בתוך ביתו.

כאשר נודע הדבר לרבי אריה לוי, מיהר אל האיש והודיע לו כי הוא מוכן ומזומן לארח אותו בביתו.

כיון שדירתו של רבי אריה היתה בת חדר אחד בלבד קיבל האורח את חדר השינה, ורבי אריה וזוגתו עברו להתגורר במטבח...!

"ארבעים יכנו לא יוסיף פן יוסיף להכותו על אלה מכה רבה" (כה, ג).

כבר בצעירותו נודע הגאון רבי חיים סלובייצ'ק כגאון ועילוי נפלא. כל חכמי האיזור היו נהנים להשתעשע עמו בדברי תורה והיו מתפעלים מכה חריפותו וגאונותו.

אמור נא לי – שאל חכם אחד את רבי חיים – במשנה מסכת מכות (פרק ג משנה י) נחלקו תנא קמא ורבי יהודה כמה מלקות מקבל מי שעבר עבירת "לאו" מן התורה. אליבא דתנא קמא מלקין אותו ארבעים חסר אחת, דהיינו שלושים ותשע מלקות, ולשיטת רבי יהודה ארבעים שלמות הוא לוקה.

האם יתכן – שאל החכם – שיהיה מקרה בו גם לפי תנא קמא וגם לפי רבי יהודה יתחייב אדם את אותו מספר של מלקות?

אכן כן – השיב רבי חיים מיד – הדבר יתכן על פי מה שלמדונו חז"ל ששליח בית דין שהלקה אדם יותר מכפי המגיע לו עובר בלאו שנאמר: "ארבעים יכנו לא יוסיף".

אם כן – סיים רבי חיים – שליח בית דין שעבר שלושים ותשע "לאווין", ולאחר מכן הלקה אדם ארבעים מלקות, לפי תנא קמא שליח זה עבר גם על "לא יוסיף", נמצא שבסך הכל עבר האיש על ארבעים עבירות, וכעונש עליו לקבל ארבעים פעם שלושים ותשע מלקות.

ואילו לפי שיטת רבי יהודה עבר האיש רק שלושים ותשע עבירות, כי בכך שהלקה ארבעים מלקות לא עבר על "לא יוסיף", ועל כן מגיע לו כעונש לקבל שלושים ותשע פעמים ארבעים מלקות!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

לו משפט הבכורה

הבכורים זכו במעמד מיוחד; התורה

הקדושה נותנת להם מקום של כבוד, במצוות פדיון בכורים.

התייחסות נוספת מציאנו בפרשת השבוע "לו משפט הבכורה", התורה מגינה על מקומו של הבכור. ספר החינוך מסביר את העניין, כי היות שיש חיבה יתירה לכל דבר ראשוני, ציוותה התורה, שדווקא מהמקום האוהב כל כך

אנחנו לומדים כאן לא רק הסבר למצוות פדיון בכור. אנחנו גם מבינים כאן מה זה בכור; מה הוא בשבילנו, עד כמה הוא מיוחד, יקר וחשוב.

הבכורים אינם ילדים נוספים, הם הפכו אותנו להורים, וחלקם גם את הורינו לסבים ואת אחינו לדודים ודודות. ההתרגשות והשמחה שמלוות לידת בכור/ה הן משהו מיוחד. ההתרגשות והאהבה גם ממשיכות; כשהוא מתחיל לעמוד, כשהוא עושה את צעדיו הראשונים וכן הלאה. מי מדבר על שמחת פדיון הבן - מאורע נדיר

ומיוחד, ובהמשך שמחת חלאקה, סעודת חומש ובר מצווה; כל מאורע נחגג בצורה מיוחדת, בהשתתפות כל המי ומי מהמשפחה המורחבת. זה אינו מוריד כלום מהאהבה לילדים שבאים אחרי הבכור, ממש לא, אנו רק מתמקדים בהתייחסות המיוחדת בכל הנוגע אל הבכורים.

כל זה יוצר מבנה נפש מיוחד לבכורים. הם מרגישים את עצמם קצת יותר. אומנם זה לא תמיד בצדק; המשפחה מתרחבת, ולפעמים הם כבר לא 'מי יודע מה', והילדים הבאים נוחים יותר וכו'. בכל זאת הם עדיין מרגישים בכורים, ועלינו להבין זאת. אי אפשר להתעלם ממעמד, שאותו טיפחנו במשך שנים.

בכורים רבים לוקחים חסות על הבית. הם מרגישים עול. בסך הכול, הם היחידים מדור המייסדים. הם נוטים להיות מסורים מאוד להורים, ולהתייבב לצדם במצבים שבהם צריך עזרה. צריך לשים לב למקרים, שבהם הם נוטלים לעצמם סמכויות יתר, כמו חינוך של האחים והאחיות שמתחתיהם, דבר הגורר בדרך כלל עימותים עם הילדים, שלא מקבלים כל כך את המרות. חשוב להיות ערניים, ולדעת מתי זה עובר את גבול הטעם הטוב.

המשך בגליון הבא